

**Bryssel, 3. lokakuuta 2025
(OR. en)**

13029/25

**COPEN 272
CYBER 252
ENFOPOL 330
JAI 1275
DATAPROTECT 222
COSI 163
IXIM 199
CATS 46
FREMP 241
TELECOM 310
CT 117**

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Tehokkaan rikostutkinnan edellyttämä tietojen saatavuus – Tilannekatsaus

Se, että varmistetaan laillinen pääsy sähköistä viestintää koskeviin tietoihin lainvalvontaa ja rikostutkintaa varten, on yksi neuvoston prioriteeteista. Se on erityisen tärkeää vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa.

Lainvalvontaviranomaisten tiedonsaantia käsittelevän korkean tason työryhmän, jäljempänä 'korkean tason työryhmä', tekemän työn sekä sen toukokuussa 2024 esittämien suositusten¹ ja marraskuussa 2024 esittämän loppuraportin² jälkeen, ja kun neuvosto oli antanut 12. joulukuuta 2024 päätelmänsä tehokkaan lainvalvonnan edellyttämästä tietojen saatavuudesta³, komissio esitti 24. kesäkuuta 2025 lainvalvontaviranomaisten laillista ja tosiasiallista pääsyä dataan koskevan etenemissuunnitelman, jäljempänä 'etenemissuunnitelma'⁴. Eurooppa-neuvosto kehotti 26. kesäkuuta 2025 antamissaan päätelmissä EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittaessa lisätoimia lainvalvonnan- ja oikeudellisen yhteistyön vahvistamiseksi, myös lainvalvontatarkoituksiin tarvittavien tietojen tehokkaan saatavuuden osalta⁵.

Puheenjohtajavaltio pyytää erityisesti, että oikeusministerit kiinnittäisivät huomiota kysymyksiin, jotka liittyvät tietojen säilyttämiseen (1), lailliseen viestinnän sieppaukseen (2) ja salauksen horisontaaliseen haasteeseen (3).

1. Tietojen säilyttäminen

'Tietojen säilyttämisellä' tarkoitetaan palveluntarjoajille asetettua velvoitetta säilyttää muita kuin sisältötietoja (tilaajatietoja, IP-osoitteita sekä liikennettä ja sijaintia koskevia metatietoja) tietyn ajan, jotta ne voidaan asettaa lainvalvontaviranomaisten saataville rikostutkintaa varten.

Korkean tason työryhmän laatimassa loppuraportissa on kolme lukua, ja yksi niistä käsittelee tietojen säilyttämistä. Raportissa painotetaan avainkysymyksinä muun muassa kansallisen lainsäädännön nykyistä hajanaisuutta ja lisähaasteita, joita OTT-palvelujen, kuten matkapuhelimissa yleisesti käytettyjen viestisovellusten, tarjoajat aiheuttavat. Korkean tason työryhmä esittää yhtenä mahdollisista ratkaisuista sen, että vahvistetaan tietojen säilyttämistä ja saatavuutta koskevat yhdenmukaistetut vähimmäissäännöt. Se kehottaa myös vahvistamaan palveluntarjoajien ja alan toimijoiden välistä yhteistyötä.

¹ 11281/24.

² 15941/2/24 REV 2.

³ 16448/24.

⁴ 10806/25.

⁵ EUCO 12/25.

Komissio toteaa etenemissuunnitelmassaan, että se laatii vaikutustenarvioinnin datan säilyttämistä koskevien EU:n sääntöjen päivittämiseksi tarpeen mukaan. Vaikutustenarviointi käynnistettiin toukokuussa 2025, ja sen odotetaan valmistuvan vuoden 2026 ensimmäisellä neljänneksellä. Lisäksi komissio kehottaa Europolia ja Eurojustia jatkamaan viestintäpalvelujen tarjoajien kanssa tehtävän yhteistyön virtaviivaistamista ja laatimaan yhteistyössä näiden palveluntarjoajien kanssa luettelon tiedoista, joita ne käsittelevät kaupallisia tarkoituksia varten.

Neuvostossa rikosoikeusyhteistyöryhmä (COPEN) käsitteli 19. toukokuuta 2025 pitämässään kokouksessa tietojen säilyttämistä ja keskittyi mahdolliseen tulevaan asiaa koskevaan EU:n lainsäädäntöehdotukseen. Rikosoikeusyhteistyöryhmä piti toisen kokouksen 25. syyskuuta 2025 ja keskusteli tuolloin kyseisen välineen asianmukaisesta sisällöstä ja edellytyksistä ottaen huomioon myös Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetut vaatimukset. Molemmilla kerroilla tavoitteena oli keskustella komission meneillään olevasta työstä ja antaa siitä palautetta.

Komission vaikutustenarvioinnin tuloksista riippuen puheenjohtajavaltio katsoo, että keskeinen edistysaskel vuonna 2026 voisi olla keskustelujen aloittaminen lainsäädäntöehdotuksesta, joka koskee tietojen säilyttämistä koskevia EU:n sääntöjä.

2. Laillinen viestinnän sieppaus

Laillisen sieppauksen avulla viranomaiset voivat saada peitellyn pääsyn viestinnän sisältöön reaaliaikaisesti⁶.

Korkean tason työryhmä totesi loppuraportissaan, että vaikka perinteisen televiestinnän laillinen sieppaus on edelleen keskeinen väline monissa tutkinnoissa, tämän toimenpiteen tehokkuus on heikentynyt merkittävästi, koska televiestintäpalveluja tarjoavat nyt pääasiassa muut toimijat: eri lähteiden mukaan noin 97 prosenttia kaikista matkapuhelinviesteistä lähetetään nyt viestisovellusten, kuten WhatsAppin, Facebook Messengerin ja WeChatin, kautta, kun taas perinteisten tekstiviestien (SMS) ja multimediaviestien (MMS) osuus viesteistä on vain noin 3 prosenttia.

⁶ Tämä kattaa myös viestinnän sisältöön pääsyn vähäisellä viiveellä, kuten selitetään tarkemmin korkean tason työryhmän loppuraportissa.

Korkean tason työryhmä antaa useita suosituksia, jotta muun muassa laillista sieppausta koskevista pyynnöistä voidaan tehdä täytäntöönpanokelpoisia kaikentyyppisten sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajien osalta. Suositukset koskevat laillisen sieppauksen määritelmän ja soveltamisalan selkeyttämistä, tarvittavien suojatoimien määrittämistä, tietoja koskevan alueellisen toimivallan käsitteen selkeyttämistä, sen tutkimista, miten eurooppalaisella tutkimusmääräyksellä voitaisiin paremmin tukea tehokkaita rajatylittäviä laillista sieppausta koskevia pyyntöjä, sekä tietojen reaaliaikaista saatavuutta koskevien kahdenvälisten sopimusten edistämistä kolmansien maiden kanssa. Lisäanalyysin ja vaikutustenarvioinnin perusteella asiantuntijat suosittelevat pitkällä aikavälillä, että lainvalvontatarkoituksiin laaditaan laillista sieppausta koskeva EU:n väline (joka koostuu ei-sitovista tai sitovista oikeudellisista välineistä), jolla vahvistettaisiin täytäntöönpanokelpoiset velvoitteet sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajille EU:ssa.

Komissio toteaa etenemissuunnitelmassaan, että se aikoo ehdottaa toimenpiteitä, joilla parannetaan rajatylittävien pyyntöjen tehokkuutta vahvistamalla olemassa olevia välineitä, kuten eurooppalaista tutkintamääräystä (vuoteen 2027 mennessä), ja kartoittaa toimenpiteitä, joilla luodaan tasapuoliset toimintaedellytykset kaikentyyppisille viestintäpalvelujen tarjoajille määrittämällä tehokkaimman tavan puuttua yhteistyöhaluttomia viestintäpalvelujen tarjoajia koskevaan ongelmaan.

Tanskan puheenjohtajakaudella jäsenvaltioita pyydetään esittämään rajatylittäviin laillista tietojen sieppausta koskeviin toimenpiteisiin liittyviä käytäntöjään ja nykyisiä rajoituksiaan, erityisesti eurooppalaisen tutkintamääräyksen sekä kahden- ja monenvälisten sopimusten yhteydessä.

3. Salauksen horisontaalinen haaste

On myös tärkeää korostaa salauksen haastetta, joka liittyy tehokkaan rikostutkinnan edellyttämään tietojen saatavuuteen, kuten edellä mainittuihin tietojen säilyttämistä ja laillista sieppausta koskeviin kysymyksiin. Monissa palveluissa käytetään nykyisin päästä päähän -salausta viestinnän luottamuksellisuuden, yksityisyyden ja kyberturvallisuuden suojaamiseksi, minkä vuoksi lainvalvontaviranomaisten voi olla erittäin vaikeaa saada laillista pääsyä luettavassa muodossa oleviin viestintätietoihin.

Komissio ilmoittaa etenemissuunnitelmassaan, että se aikoo esittää vuonna 2026 erityisen salausta koskevan teknologisen etenemissuunnitelman, jotta se voi määrittää ja arvioida ratkaisuja, joiden avulla salatun datan käyttäminen laillisesti olisi mahdollista niin että samalla varmistetaan kyberturvallisuus ja kunnioitetaan perusoikeuksia. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi komissio perustaa asiantuntijaryhmän, jonka on määrä aloittaa työnsä syksyllä 2025.

Lisäksi komissio tukee uusien salauksenpurkuvalmiuksien tutkimusta ja kehittämistä, jotta Europolille voidaan tarjota seuraavan sukupolven salauksenpurkuvalmiudet (vuodesta 2030 alkaen).

Seuraavat vaiheet ja koordinointi

Tehokkaan rikostutkinnan edellyttämään tietojen saatavuuteen liittyvä kysymys on monimutkainen ja edellyttää monialaista lähestymistapaa. Tulevan työn tehokkuuden takaamiseksi ja sen varmistamiseksi, että kaikki näkökohdat otetaan huomioon, puheenjohtajavaltio Tanska katsoo, että on olennaisen tärkeää ottaa mukaan neuvoston eri valmisteluelimet, mukaan lukien sisäisestä turvallisuudesta ja lainvalvontayhteistyöstä, yhteistyöstä rikosasioissa ja kyberturvallisuudesta vastaavat elimet. Neuvosto antoi 12. joulukuuta 2024 tekemissään päätelmissä sisäisen turvallisuuden operatiivisen yhteistyön pysyvän komitean (COSI) tehtäväksi yhteistyössä poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa käsittelevän koordinoitukomitean (CATS) kanssa koordinoida etenemissuunnitelman täytäntöönpanoa, keskustella siitä ja seurata sitä. Puheenjohtajavaltio Tanska on laatinut yksityiskohtaisen selostuksen suunnitelluista toimista, jotka koskevat tehokkaan lainvalvonnan edellyttämää tietojen saatavuutta, sekä tehtävänjaon ja aikataulun. COSI tarkasteli näitä kokouksessaan 18. syyskuuta 2025⁷.

Puheenjohtajavaltio Tanska pitää erittäin tärkeänä varmistaa jatkossakin, että sekä oikeus- että sisäasioiden ministerit seuraavat tiiviisti tehokkaan lainvalvonnan edellyttämää tietojen saatavuuden kehittymistä. Tarkoituksena on tarjota lainvalvontaviranomaisille tarvittavat välineet, jotta ne voivat tehokkaasti nostaa syytteitä rikoksista kunnioittaen perusoikeuksia täysimääräisesti. Tätä varten neuvostolle laaditaan puheenjohtajakauden lopussa ilmoitus, joka kattaa neuvoston eri rakenteissa toteutetut toimenpiteet.

⁷ 12381/25.